

Κριτικά δοκίμια
για τη
νεοελληνική λογοτεχνία

ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΚΑΡΓΙΩΤΗΣ

OPPORTUNITY

στάτους και η ποίηση στιχουργία, όπως σε γενικές γραμμές αντιλαμβάνεται ο ελληνικός ποιητικός μακρὺς 19^{ος} αἰώνας². Με αυτήν την έννοια, η βία που ασκεί ο Καρυωτάκης στην γλώσσα, τον ρυθμό, το μέτρο ή την ρίμα αποτελεί πρόβλημα μόνον φιλολογικό ή ιδεολογικό· αισθητικό πρόβλημα δεν αποτελεί, διότι η γλώσσα του Καρυωτάκη δεν είναι γνήσια παρόλο που ασκεί βία, αλλά ασκεί βία επειδή προσβλέπει στην γνησιότητα: όταν το διακύβευμα είναι η γνησιότητα της σύνδεσης ανάμεσα στον ποιητικό λόγο, σε αυτό που εκφράζει, και την εμπειρία του ποιητή, η γλώσσα και το βάρος της παράδοσης, αντιληπτής ως γλωσσικές εκδοχές, μετρικοί κανόνες ή θεματικές νόρμες, δεν τον αφορούν. Φτάνει, αντίθετα, στο άλλο άκρο: δεν διστάζει να διερευνήσει μορφές αποστασιοποίησης, μορφές γλωσσικές, μετρικές ή τροπολογικές (κλαυσίγελως, ειρωνεία, σαρκασμός, σάτιρα), όταν τις χρειάζεται.

Επειδή ήταν γνήσια, η καινούργια γλώσσα που εισήγαγε ο Καρυωτάκης πέτυχε να αναγάγει το ατομικό επίπεδο σε συλλογικό προτού ο Σεφέρης το καταστήσει προσωπική αντωνυμία στην πρωτόλεια *Στροφή*, η οποία και δοξάστηκε ως στροφή ολόκληρης της ελληνικής ποίησης: κι όμως, μπροστά στο εμείς του Καρυωτάκη, το εμείς του πρώτου Σεφέρη φάνταζε απλώς προϊόν διπλωματίας. Στο εγώ του Καρυωτάκη προβαλλόταν ένα εγώ συλλογικό, το οποίο

². Το εξαιρετικό βιβλίο του Γιώργου Αράγη, *Η μεταβατική περίοδος της ελληνικής ποίησης: η σταδιακή της εξέλιξη από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους έως το 1930*, Αθήνα, Σοκόλης, 2006, είναι ίσως το μόνο που καταπιάνεται με την περίοδο και επιτυγχάνει να διακρίνει το ουσιαστικό πρόβλημα της ελληνικής ποίησης μέχρι τον μοντερνισμό ως πρόβλημα αναντιστοιχίας ανάμεσα σε γλώσσα κι εμπειρία, ως πρόβλημα δηλαδή γνησιότητας κι αυθεντικότητας.